

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 22 oktober 2010

Ö 505-08

KLAGANDE

TJ

MOTPART

Justitiekanslern

Box 2308

103 17 Stockholm

SAKEN

Ersättning enligt lagen (1988:609) om målsägandebiträde

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten över Skåne och Blekinges beslut 2007-12-27 i mål T 1768-07

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen tillerkänner TJ ersättning enligt lagen (1988:609) om målsägandebiträde för arbete i hovrätten med 5 940 kr. I beloppet ingår mervärdesskatt med 1 188 kr.

Högsta domstolen avslår TJs yrkande om ersättning enligt lagen om målsägandebiträde för arbete i Högsta domstolen.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

TJ har yrkat att Högsta domstolen återförvisar målet till hovrätten för beslut i fråga om ersättning till honom enligt lagen om målsägandebiträde.

Justitiekanslern har som sin inställning angett att TJ i princip bör vara berättigad till ersättning för sitt arbete i hovrätten och har överlämnat frågan till Högsta domstolens bedömning.

TJ har yrkat ersättning enligt lagen om målsägande för sitt arbete i Högsta domstolen.

SKÄL

1. TJ förordnades den 1 september 2005 till målsägandebiträde för dödsbona efter HD och PK i ett mål angående vållande till annans död m.m. I målet framställde dödsbona enskilda anspråk om skyldighet för den tilltalade att till vissa namngivna efterlevande utge viss ersättning för personskada. Tingsrätten beslutade i november 2005 att ersättningsanspråken skulle avskiljas för att handläggas i den för tvistemål föreskrivna ordningen. Tingsrätten biföll ersättningsanspråken genom dom den 18 juni 2007.

2. Hovrätten undanröjde tingsrättens dom avseende skadestånd och avvisade dödsbonas talan med motiveringen att ett dödsbo efter den som har berövats livet genom brott inte har rätt att föra talan om ersättning för de enskilda dödsbodelägarnas räkning.

3. TJ yrkade ersättning för arbete i hovrätten med 5 940 kr. Hans kostnadsanspråk berördes dock inte i hovrättens beslut.
4. Efterlevande till den som har dödats genom brott har, enligt 5 kap. 2 § första stycket 3 skadeståndslagen (1972:207), rätt till ersättning för personskada som till följd av dödsfallet åsamkats dem. Berättigade till ersättning är de som har stått den avlidne särskilt nära. Målsägandebitråde kan förordnas för efterlevande till den som dödats genom brott i fall då den efterlevande drabbats av personskada till följd av brottet (jfr prop. 2000/01:79 s. 43).
5. Frågan är då om ett målsägandebitråde kan förordnas för ett dödsbo och om TJ har rätt till ersättning av allmänna medel för sitt arbete enligt lagen om målsägandebitråde.
6. Enligt 1 § första stycket 2 lagen om målsägandebitråde ska, när förundersökning har inletts, ett målsägandebitråde förordnas i mål om bl.a. brott enligt 3 kap. brottsbalken, på vilket fängelse kan följa, om det med hänsyn till målsägandens personliga relation till den misstänkte eller andra omständigheter kan antas att målsäganden har behov av sådant biträde. Som exempel på andra sådana omständigheter har i förarbetena angetts: förståndshandikapp, sjuklighet, depressioner till följd av brottet, beroendeställning i t.ex. arbetslivet och i förhållandet mellan lärare och elev eller att målsäganden är gammal eller ett barn (prop. 1989/90:158 s. 11).
7. Målsägandebiträdet ska, enligt 3 §, ta till vara målsägandens intressen i målet samt lämna stöd och hjälp till målsäganden. Vid tillkomsten av lagen om målsägandebitråde uttalades att en av målsägandebiträdets främsta uppgifter är att ge målsäganden stöd och hjälp för att lindra påfrestningarna i samband med utredningen rörande ett allvarligt och integritetskränkande brott (prop. 1987/88:107 s. 23). Även i senare ändringar i lagen har målsägande-

biträdets uppgift att lämna personligt och kurativt stöd understrukits (prop. 2000/01:79 s. 41).

8. Av såväl lagtexten som de nu återgivna förarbetsuttalandena framgår att omständigheter av personlig art har en avgörande betydelse vid bedömningen av om det finns behov av målsägandebitråde. Det har således varit lagstiftarens avsikt att målsägandebitråde ska kunna förordnas endast för fysiska personer.

9. Det anförda leder till slutsatsen att det inte finns rättsliga förutsättningar att förordna målsägandebitråde för ett dödsbo.

10. Skulle ett målsägandebitråde ha förordnats för en fysisk person som avlider innan det rättsliga förfarandet har blivit slutfört, är biträdesförordnandet förfallet. Detta gäller även om dödsboet skulle vidhålla målsägandens krav på skadestånd (jfr NJA 2007 s. 953). Ett dödsbo kan under vissa förutsättningar få sitt behov av juridiskt biträde beaktat inom rättshjälpens ram (6 § andra stycket rättshjälpslagen, 1996:1619; jfr prop. 1996/97:9 s. 124 f.).

11. Eftersom TJ varit förordnad som målsägandebitråde sedan den 1 september 2005 och då inte någon av underinstanserna funnit anledning att häva förordnandet är han berättigad till ersättning enligt lagen om målsägandebitråde även för sitt arbete i hovrätten (jfr NJA 2001 s. 351). Det är inte erforderligt att återförvisa målet i denna del till hovrätten. Den begärda ersättningen får anses skälig.

12. Målsägandebiträdes uppgifter framgår av 3 § lagen om målsägandebitråde. Eftersom egen talan om ersättning till biträdet inte ingår bland dem,

har TJ inte någon rätt till ersättning för arbetet i Högsta domstolen. Hans yrkande härom ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Leif Thorsson (referent),
Severin Blomstrand, Gudmund Toijer, Agneta Bäcklund och
Ingemar Persson
Föredragande revisionssekreterare: Peder Bjursten